

PŘEHLED VÝZKUMŮ

51

Brno 2010

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis *Peer-reviewed journal*

Ročník 51
Volume 51

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Jiří Juchelka, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Bronzové artefakty nalezené v depotech na hradišti „Tabulová hora“
u Klentnice. Srov. studii A. Navrátila. Foto J. Špaček.
*A foto of bronze artifacts found in hoards in the hill fort „Tabulová
hora“ near Klentnice. See the study of A. Navrátil. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2010

Copyright ©2010 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

východ. Výplň objektu ve východní části byla tvořena masivnější destrukcí propálených kusů mazanic, uhlíky a popelovitou vrstvou. Západní část byla vyplněna pouze hlínou s drobnějšími úlomky mazanic. Většinu materiálu z objektu představují drobné či větší kusy mazanice, z nichž větší část je z vnitřní strany opálená a na mnohých z nich se objevují otisky proutí. Jsou konvexně i konkávně ohlazené nebo mají neurčitý tvar. Fragmentů keramiky bylo získáno jen nepatrné množství, vyjma jednoho kusu dna se jedná o nezdobené výduti. Pec byla umístěna mimo sídelní objekt, v západní části byla umístěna kopulovitá zaklenutá konstrukce a ve východní části topeniště.

Tomáš Chrástek

Resumé

Modrá (Bez. Uherské Hradiště), „Hrubý díl“. Mittlere Burgwallzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

MODŘICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Rybníky, U Primálu“. Mladohradištní období. Sídliště, výrobní objekty. Záchranný výzkum.

V bezprostřední blízkosti průmyslové zóny Modřic jižně intravilánu (v okolí bodů 49°7'9.346"N, 16°36'40.917"E; 49°7'7.495"N, 16°36'41.326"E) proběhla v r. 2009 na poli velkoplošná terénní úprava pro uložení objemné deponie z ražby královopolského tunelu na ul. Dobrovského v Brně. Několikahektarová skrývka ornice v prostoru rozsáhlé terénní deprese na mírném východním svahu situovaném poblíž prameniště s rybníkem Primál přinesla poznatky o řemeslnické osadě s výrobními objekty, které zde zpracovávaly surové železo a snad také produkovaly vápno z litavských vápenců. Ve vzájemné superpozici několika objektů typu zemnice byly zachyceny pozůstatky pecí s kamenným dlážděním, zbytky výhňí a milřovací jámové vápenky. Nalezená keramika řadí výrobně-zpracovatelský areál do průběhu 2. poloviny 11.–12. stol.

Do stejného období náleželo patrně také několik dalších objektů, které byly prozkoumány na hraně terasy, z nichž některé lze snad označit za polozemnicová obydlí.

Petr Kos

Resumé

Modřice (Bez. Brno-venkov), Flur „Rybníky, U Primálu“. Jüngere Burgwallzeit. Siedlung, Schmiede. Rettungsgrabung.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. MOKRÁ, OKR. BRNO-VENKOV)

Mokrý-lom XIV, „Studénčný“. Středověk, 15. stol. Vápenické pece. Záchranný výzkum.

Pod západní straní Studénčného žlebu byly r. 2009 odkryty další kvadranty, které navázaly na situaci z r. 2008, kdy zde byly při sondáži zachyceny dvě polní vápenické

pece s přilehlou zemnicí. V nových sondách byly zachyceny pozůstatky základů nadzemní kúlové stavby, která patrně se zemnicí souvisela, o čemž svědčí nálezy soudobé keramiky. Oba sídlištní objekty představovaly nejspíše zázemí pro starší vápenickou pec, která byla porušena další vápenkou, a to patrně až v období novověku.

Mokrý-lom XVI, „Studénčný“. Středověk, 15. stol. Vápenické pece. Záchranný výzkum.

V roce 2009 byl zahájen předstihový záchranný výzkum dalšího naleziště, které se nachází o necelých 100 m jižněji od naleziště Mokrý-lom XIV. I zde byly v několika odkrytých kvadrantech zjištěny pozůstatky nadzemních dřevěných staveb, které mohly souviset s provozem vápenických pecí, po kterých zde zůstaly jasné terénní příznaky (jámy a odvaly). V roce 2009 se uskutečnily odkryvy pouze po obvodu předpokládaných pecí, kde byly postupně doloženy půdorysy tří dřevěných staveb typu kúlny na dřevěných sloupech a byla nalezena jedna hlubší odpadní jáma. Z nejstarších vrstev pod výrobními odvaly pecí pocházejí nálezy roztroušených koňských kostí a z kontaktních úrovní nad podlahou chaty zlomky keramiky, kterou lze zařadit přibližně do závěru 15. stol.

Petr Kos

Resumé

Mokrý-Horákov (Kat. Mokrý, Bez. Brno-venkov), „Studénčný“. Spätmittelalter. Kalkofen, Siedlung. Rettungsgrabung.

MORAVIČANY (OKR. ŠUMPERK)

Obecní úřad č. p. 67, p. č. 84 a 85. Vrcholný středověk. Vesnice. Záchranný výzkum.

V měsíci říjnu roku 2009 byly zahájeny zemní práce na stavbě sběrného dvora nacházejícího se na p. č. 84 a 85 za budovou obecního úřadu č. p. 67 v Moravičanech. Základní poloha nálezu je zachycena na Základní mapě ČR 1:10 000, list 14-43-20, kolem bodu 226:155 mm (248 m n. m.). Při archeologickém dohledu byl v profilu jižní části stavby základového pasu identifikován objekt vyplněný ve své horní části četnými zvířecími kostmi. Jáma byla následně zčásti (cca 1/3) prokopána, z důvodu prosakující spodní vody však nikoliv v celé hloubce. Můžeme ji interpretovat jako studnu datovatelnou podle ojedinělých zlomků keramiky do vrcholného středověku, rámcově do 13. století. Výplň však byla překvapivě velmi chudá na nálezy. Jednoduchost studny a absenci keramických nádob lze vysvětlit tím, že studna mohla ležet na okraji usedlosti a sloužit pro napájení dobytka. Celkem se z její výplně podařilo získat pouze několik málo zlomků keramiky a mazanice. Studna pravděpodobně po nedlouhém čase ztratila svou funkci, byla ve své horní části v krátké době zaplněna a využita nejspíše k uložení uhynulých domácích zvířat.

Nález studny se tak řadí k dalším zkoumaným objektům z intravilánu obce Moravičan. náležejícím vrcholnému středověku.

Martin Baják

Resumé

Moravičany (Bez. Šumperk), Gemeindeamt Nr. 67, Parz. Nr. 84 und 85. Spätmittelalter. Dorf. Rettungsgrabung.

MOSTKOVICE (OKR. PROSTĚJOV)

Ulice Generála Kraváka, břeh Hloučely. Novověk. Náhrobek. Ojedinělý nález.

Při úpravách břehů říčky Hloučely byla v roce 2007 poblíž kostela Nanebevzetí Panny Marie místním občanem panem Josefem Ondrouškem rozpoznána a zachráněna část renesančního náhrobku (obr. 86).

Náhrobek byl nalezen ve dvou kusech. Na prvním je v reliéfu zobrazena část horní poloviny mužské postavy, erb a zbytky značně ořelého nápisu, na druhém je zřetelný obrys dolní končetiny. Podle vyobrazení na náhrobku lze rozpoznat, že pohřbeným byl muž. Ze zbytku desetiřádkového nápisu lze přečíst jen počáteční písmena každého řádku a poslední slovo „umrel“. K identifikaci zemřelého může vést především erb, umístěný vpravo od hlavy pohřbeného. Ve štítě je na něm zpodobněna obrněná paže držící sekeru. Jedná se o znak rytířského rodu Ostroměřských z Rokytníka. Štít byl zobrazován červenou barvou, rameno ocelovou se zlatými kraji, sekera bílou a topůrko opět barvou zlatou (Sedláček 1925, 213). Obce Ostroměř i Rokytník se nacházejí ve východních Čechách. Mužská osoba tohoto rodu se na Prostějovsku v pramenech nevyskytuje, zobrazený znak patřil pravděpodobně manželce pochovaného šlechtice, jehož erb byl umístěn na druhé, nedochované straně náhrobku.

Na základě zmínky v Zrčcadle Slawného Margkrabstwij Morawského Bartoloměje Paprockého z Hlohol (1593, 341) se domníváme, že se jedná o náhrobek Mikuláše ml. Buchlovického z Domamyslic. Paprocký jeho náhrobek viděl v mostkovickém kostele Nanebevzetí Panny Marie někdy před rokem 1593. Mikuláš byl panským úředníkem na nedalekém Plumlově a zemřel roku 1573. Jeho manželkou byla Eliška Ostroměřská z Rokytníka (Pilňáček 1983, 129), jejíž erb se na náhrobku dochoval dodnes.

Václav Kolařík, Blanka Veselá

Literatura

Paprocký, B. 1593: *Zrčcadlo Slawného Margkrabstwij Morawského w kterémž geden každý staw, dáwnost, wzáctnost, y powinnost swau vhléda.* Olomouc.

Pilňáček, J. 1983: *Neznámé rody a znaky staré Moravy.* Brno.

Sedláček, A. 1925: *Českomoravská heraldika. Část zvláštní.* Praha.

Resumé

Mostkovice (Bez. Prostějov), Generála Kraváka Str., Hloučelauf. Neuzeit. Grabstein. Einzelfund.

NÁMĚŠŤ NA HANÉ (OKR. OLMOUC)

Obr. 86. Mostkovice. Náhrobek Mikuláše ml. Buchlovického z Domamyslic. *Fig. 86:* Mostkovice. Grabstein von Mikuláš Buchlovický von Domamyslice.

Náměstí T. G. Masaryka, Zákostelní ulice. Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Na ploše náměstí T. G. Masaryka byla částečně prozkoumána zásobní jáma, kterou lze datovat do období vrcholného středověku. Také zde bylo dokumentováno kulturní souvrství, ve kterém byly zjištěny keramické zlomky z období pravěku a novověku. V Zákostelní ulici byl v sondě 2 částečně prozkoumán zahlobený objekt 9, který lze datovat do období novověku. Objekt 9 byl z větší části porušen starou komunikací (objekt 10). Zkoumaný relikt staré komunikace (objekt 10) pochází z období novověku. Změna trasy této komunikace do dnešní podoby v Zákostelní ulici byla patrně vynucena stavbou nového kostela v letech 1871–1873, neboť hmota stavby tohoto kostela nerespektovala velikost ani východní orientaci kostela předešlého.

Jakub Vrána

Resumé

Náměstí na Hané (Olomouc district), T. G. Masaryk Square, Zákostelní Str. Late Middle Ages, Postmedieval Period. Town. Salvage excavation.

NAPAJEDLA (OKR. ZLÍN)

Intravilán obce, Městská památková zóna. Středověk, novověk. Záchraný výzkum.

Během archeologického výzkumu, který byl prováděn během budování inženýrských sítí a dalších zemních prací